

larium superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (*et alios, ad quos pertinet*) supplicatur pro opportuna declaratione?»

*Subsequuntur declarationes, seu responsiones ad supra dicta dubia.*

« Sacra Congregatio cardinalium concilii Tridentini interpretum auctoritate sibi a S. D. N. attributa ad singula dubia superius proposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

« Ad primum, et si legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi, ab iis, ad quos pertinet, Sedem apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino e re esse judicaverit; verumtamen si in ipsa beneficii erectione expresse cautum fuerit, ut liceat episcopo injunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc foundationis, quam decreta hæc de re edita non sustulerunt, esse validam, et observandam.

« Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab ordinario. Quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit ordinarius secundum morem civitatis, vel provincie.

« Ad tertium, teneri.

« Ad quartum, sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii, seu capellæ, legati, aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

« Ad quintum censuit, ubi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundum mores civitatis, vel provincie.

« Ad sextum, ita esse intelligenda.

« Ad septimum, respondit permittendum non esse, ut ecclesie, ac loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, ullam utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum ecclesie, et loca ipsa alios non habent redditus, quos in usum earum-

dem expensarum erogare licite possint, et tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ sacrificio necessario sunt subeundæ, et nihilominus eo etiam casu curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis ut supra deductis, absolute tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

« Ad octavum, non habere locum, sed satis esse, ut rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundum morem civitatis, vel provincie, nisi in foundatione ipsius beneficii aliud cautum fuerit.

« Ad decimum, debere absolute integram eleemosynam tribuere sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

« Ad undecimum, respondit, non prohibere absolute. Ac propterea, et si oneribus jam susceptis non satisfecerit, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

« Ad duodecimum, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione sciat, et consentiat, ut illæ tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere, quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis juxta benefactoris consensum celebrandis.

« Ad decimum tertium, has penas non habere locum, nisi in suscipiendis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia episcopi, vel ejus generalis vicarii, aut generalis, vel provincialis.

« Ad decimum quartum, comprehendit.

« Ad decimum quintum, non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad duodecimum.

« Ad decimum sextum, comprehendit etiam privatos sacerdotes. » (ADNOTATIONES XLII, XLIV, XLV, XLVI et XLVII.)

## TITULUS XLII.

### De Baptismo, et ejus effectu.

Quandoquidem canones, et capitula præsentis tituli penitus nihil continent, quod non ex professo, et ex acie tractant theologi

tam morales, quam scholastici, ideo ad eos benevolam lectorem remittimus, qui etiam, si lubet, de hac materia videre potest, quæ in *Theologia nostra morali*, tract. XIV, dist. 3, diximus: si tamen quis materiam de Baptismo per sacros canones probare vult, legat dist. 4. de *Consecratione*, ubi per totum de hac materia agitur. (ADNOTATIO XLVIII.)

## TITULUS XLIII.

### De presbytero non baptizato.

1. *Baptismus est janua aliorum sacramentorum. Fundamentum ubi non est, superædificari non potest.* — Cum baptismus sit janua et fundamentum omnium sacramentorum novæ legis, ac proinde ante susceptionem sacramenti Baptismi nullum suscipiatur sacramentum (excepto sacramento Eucharistiæ) simulque, « ubi fundamentum non est, superædificari non possit, » ut dicitur c. 3. h. t. hinc ibidem, et c. 1. eod. habetur, quod non baptizatus ordinari non possit, etsi de facto sive bona, sive mala fide ordinetur, ordinatio invalida sit, nec recipiatur ordinis character. Adeoque, si deprehendatur, presbyterum aliquem non esse baptizatum, debet is necessario baptizari, et denuo per singulos ordines promoveri, seu de novo ordinari.

Addit tamen Pontifex cit. c. 3, h. t., in fine, quod emergente quæstione, vel controversia, « certe de illo, qui natus est de christianis parentibus, et inter christianos est fideliter conversatus, tam violenter præsumitur, quod fuerit baptizatus, ut hæc præsumptio pro certitudine sit habenda, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium probaretur. »

2. *Sacramenta a non baptizato sacerdote collata, quæ valeant, quæ non.* — Quæres, quid juris et consilii in casu, quo sacerdos non baptizatus aliis administrat sacramenta? Resp. I. Sacramentum baptismi a tali sacerdote putativo collatum, et matrimonium, cui assistit, valent. Communis. Ratio primæ partis est, quia Baptismus a quovis etiam non baptizato habente intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, collatus valet, arg. can. a *Quodam*, 24, de *Consecrat.* dist. 4. Ratio secundæ partis est, quia sacramen-

tum Matrimonii ipse sacerdos non conficit, sed ei tantum assistit per modum excellentis testis. Hinc Sannig cum communi aliorum bene docet etiam valere Matrimonium, licet is, cui parochus Matrimonio sui loco assistendi licentiam præbet, sit laicus, si communi æstimatione et errore credatur sacerdos, eo quod error communis suppleat jurisdictionem, l. *Barbarius*, 3. ff. de *Offic. prætor.*

3. *Error communis supplet potestatem jurisdictionis, sed non ordinis.* — Resp. II. Sacramentæ Pœnitentiæ, Eucharistiæ, et Extremæ Unctionis a presbytero non baptizato confecta, invalida sunt. Rursus communis. Ratio est, quia quamvis error communis suppleat defectum potestatis jurisdictionis l. *Barbarius*, 3. ff. de *Offic. prætor.* tamen non supplet potestatem ordinis, quæ ad præfata sacramenta conficienda requiritur, ut bene advertit Abbas, in c. *Apostolicam*, 2, h. t. in fine; Pirhing, h. t. n. 3; Engel, h. t. n. 3, cum communi. Nihilominus pie credendum est Christum summum sacerdotem aliunde supplere effectus, quos alias vera sacramenta in suscipientibus produxissent: dummodo rite dispositi ex parte sua, quod requiritur, faciant, arg. c. 2. h. t. Ratio est, quia alias Ecclesie innocenti magnum immineret periculum, quod Christus non permittit, ut post divum Thomam bene docet Sylvester, §. *Baptismus*, 6, n. 3; Barbosa, in cit. c. 2, h. t. n. 2, et alii.

## TITULUS XLIV.

### De custodia Eucharistiæ, chrismatis, et aliorum sacramentorum.

1. Pauca sunt, quæ in hoc titulo, duo tantum capitula continente statuuntur, c. 1, statuuntur, ut « in cunctis ecclesiis sanctum chrisma (id est oleum mixtum balsamo, benedictum ab episcopo pro Confirmatione, ac oleum simplex ab eodem episcopo benedictum pro sacramento Extremæ Unctionis), et Eucharistia sub fidei custodia clavibus adhibitis diligenter conserventur, ac custodiantur, ne possit (ut ibidem dicitur) ad illa temeraria manus extendi, ad aliqua horribilia, vel nefaria (puta sacrilegia, artes magicas superstitiones, etc.) exercenda. » Quod,



« si is, ad quem spectat custodia, ea incaute reliquerit, tribus mensibus ab officio suspendatur, et si per ejus incuriam aliquid nefandum contigerit, graviori subiaceat ultioni, » ut ibidem statuitur. (ADNOTATIO XLIX.)

2. Deinde c. 2. eod. prohibetur, ne supellectilia profana (sive propria clericorum, sive aliena et laicorum sint) « in ecclesiis admittantur, vel ponantur, nisi propter hostiles incursus, aut incendia repentina, seu alias necessitates urgentes ad eas oporteat habere refugium. » Ob quem textum doctores cum Abbate communiter hic notant, quod urgente necessitate possint templa, et ecclesiae etiam muniri, ac per milites defendi contra hostes, quia « quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum, » c. 4. de Reg. jur. Cessante autem necessitate cessare iterum debent, et ab ecclesia amoveri ea, quae ibidem extra necessitatis casum licite esse non possunt, ut cit. c. 2. h. t. habetur: ubi insuper severe praecipitur, « ut oratoria, vasa, corporalia, purificatoria, et reliqua ecclesiae, ejusdem ministrorum vestimenta munda, et nitida conserventur. » Ratio subjungitur, « nimis enim videtur absurdum, in sacris sordes negligere, quae dedecent etiam in profanis. » Quod utinam magis observarent quidam parochi, quorum ecclesiae, earumque paramenta, et vestimenta subinde ita sunt constituta, ut aspicientibus quibusvis displicentiam, et consecrantibus creent horrorem. (ADNOTATIO L.)

#### TITULUS XLV.

##### De reliquiis, et veneratione Sanctorum.

1. *Ratio ordinis.* — Post habitam cognitionem de custodia Eucharistiae, chrismatis, et veneratione sacramentorum, merito sequitur Rubrica de Reliquiis, et veneratione Sanctorum. Circa materiam hujus tituli (qui extat etiam in sexto, Clementinis, ex Extravag. comm.) habetur decretum concilii Tridentini sess. 25. De Invocatione, veneratione, et reliquiis Sanctorum, et sacris imaginibus. Ac novissime providentissimum decretum Urbani VIII. quoad imagines, et miracula nondum canonizatorum vel beatificatorum, etc. emanatum 1625. die 13 martii, incipit

Sanctissimus, et habetur tom. IV, Bullarii Cherub. constit. 39. dicti Pontificis, estque confirmatum in alia constitutione ejusdem pontificis, incipit *Caelestis Jerusalem*, ac refertur in dicto tom. IV, constitut. 135 dicti Pontificis, una cum declaratione dictum decretum mox sequente.

#### § I.

DE VENERATIONE, ET CULTU SANCTORUM, BEATORUM, AC CUM FAMA SANCTITATIS DEFUNCTORUM; ATQUE DE CANONIZATIONE, ET BEATIFICATIONE EORUMDEM.

2. *Sanctus quis sit, et dicatur?* — Quaeritur I. Quinam sint, et dici valeant Sancti? Item, quid sit canonizatio, et beatificatio, ac in quo differant? Resp. I. Quamvis in sensu largiori omnis ille sit, et dici valeat *Sanctus*, qui in gratia sanctificante, seu habituali existit, praesertim si virtutibus, et perfectione splendet, juxta illud, *qui sanctus est, sanctificetur adhuc*, tamen regulariter loquendo, et proprie ad propositum *Sanctus* est, et dici potest omnis et solus ille, qui rite *canonizatus*, id est, per Pontificem albo, seu numero et catalogo aliorum Sanctorum publice, solemniter, ac canonice adscriptus, atque tanquam *Sanctus* declaratus, et definitus est, addito statuto, ut ab omnibus Christi fidelibus pro tali habeatur. Fagnanus, in cap. I. h. t. n. 2. et ibi doctores communiter.

3. *Quis beatus?* — Resp. II. Pariter, licet in sensu largo varii sint, ac dicantur *beati*, tamen proprie, et ad propositum loquendo *beatus* est, et dici potest omnis et solus ille, qui ex speciali concessione summi Pontificis ab aliqua provincia, religione, vel loco tanquam in caelis existens, cultu aliquo publico v. g. recitatione divini officii, celebratione Missae, expositione reliquiarum ejusdem publica, prout nempe, et quantum concedit Papa, coli et venerari valeat. Castro Palao p. I. tract. III, disp. 1. pun. 5, § 5, n. 1; Tanner, tom. III. disp. 1, q. 4, n. 290, et seqq. cum communi.

4. *Canonizare et beatificare, quid?* — Resp. III. Ex dictis manifestum est, quod *canonizatio*, seu *canonizare* aliud non sit, quam solemniter, et canonice aliquem inscribere albo, seu numero, et catalogo sanctorum, atque auctoritative declarare, et definire, eum existere in caelis, simulque sta-

tuere, ut ab omnibus Christi fidelibus pro *Sancto* habeatur *beatificatio* autem, seu *beatificare* aliud non sit, quam rite ac legitime concedere alicui certo regno, provinciae, religioni, vel loco facultatem, quod aliquis tanquam in caelis existens cultu publico, celebratione Missae v. g. recitatione divini officii, etc. juxta determinationem concedentis venerari, ac invocari possit. Doctores citati, atque in re communis aliorum.

5. *Differentia inter utrumque.* — Ex his colligitur etiam differentia inter *sanctos*, et *beatos*, item inter *canonizationem*, et *beatificationem*. Nam in canonizatione praecipitur et statuitur, ut canonizatus ab omnibus Christi fidelibus pro sancto habeatur, et coli possit quovis cultu publico. In beatificatione vero tantum conceditur, non autem praecipitur, ut aliquis cultu aliquo per Pontificem determinato, et quidem non a toto mundo christiano, sed tantum a certo v. g. regno, provincia, loco, religione, etc. coli valeat, quamvis caeteroquin pro beato, et in caelis existentii haberi et credi debeat, juxta dicenda infra.

6. *Canonizare et beatificare solus Papa potest. Causae majores Ecclesiae reservatae sunt Papae.* — Quaeritur II. An solus Papa canonizare, et beatificare possit? Item, an in Sanctorum canonizatione, vel beatificatione errare possit? Resp. De facto solus Papa potest aliquem canonizare, vel beatificare. Fagnanus, in cap. I, h. t. n. 20, et ibi Barbosa, n. 3; Innocentius, n. 2; Abbas, Joan. Andreas, et doctores omnes, arg. cit. c. I. h. t. ibi: « Cum etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro sancto absque auctoritate Ecclesiae Romanae venerari. » Ratio est, quia majores causae Ecclesiae, qualis procul dubio est canonizatio Sanctorum, referendae sunt ad Sedem apostolicam, c. III. prin. de Baptism. eique specialiter reservantur, c. IV. de Offic. legat. Plures alias rationes vide apud Hostiensem, in cit. c. 1. h. t. et ibi Fagnanus, n. 27. et Glossa, in c. un. eod. in 6. §. *Sedis apostolicae*. Infertur proin, quod episcopus etiam pro sua diocesi nullum possit canonizare. Imo canonizandi potestas nec concilio generali absque auctoritate Romani Pontificis competat, secundum Barbosam, quem sequitur Pirhing, h. t. n. 3. et alii.

7. *Canonizare olim poterant episcopi.* — Dicitur de facto, quia antiquitus ante introductionem solemnem, qui nunc servatur, rite

tus canonizandi, plures Sancti post felicem eorum obitum, communi episcoporum, et populorum consensu declarabantur, et colebantur, qualis proin erat quaedam canonizatio, Papae et totius Ecclesiae, quae errare non potest (Matth. xvi, 18) iudicio, consensu, et consuetudine introducta; uti post alios notat Layman, lib. IV, tract. VII, cap. v. n. 1. Primus siquidem Papa, qui Sanctos solemniter canonizasse legitur, videtur fuisse Leo III, electus 796. ut notat Bellarminus de Sanctis, cap. VIII. Imo olim poterat quivis episcopus pro sua diocesi aliquem canonizare, cultumque publicum eidem exhiberi mandare; prout cum aliis notat Bellarminus, loc. cit. Verum hodie omnis talis potestas episcopis ablata, solique Pontifici reservata est per jura, et rationem n. praeced. allatam, cui accedit, ne alias ob aliquorum episcoporum simplicitatem in tam gravi causa populum decipi, et abusus fieri contingeret, ut post Hostiensem notat Fagnanus, loc. cit.

8. *Papa in canonizatione sanctorum non potest errare.* — Quaeritur III. An Papa in canonizatione aut beatificatione Sanctorum possit errare? Et an de fide sit, quod errare in hoc non valeat? Resp. Papa in canonizatione Sanctorum non potest errare. Fagnanus, in c. *Venerabilis. de Testib.* a n. 10; Sylvester §. *Canonizatio*. n. 2. Covarr. lib. I. *Variar. resolut.* cap. x, n. 13; divus Thomas, quodlib. 9, art. fin. et communis aliorum contra Gloss. in c. un. h. t. in 6. §. *Sedis apostolicae*, qui a potiori etiam fatentur, quod etsi conclusio non esset de fide, temerarium tamen, scandalosum, haeresi proximum, eamque sapiens esset, dicere Pontificem errare posse in canonizatione Sanctorum. Imo aliqui, ut Castro Palao, loc. cit. n. 2. Joan. de Neapoli citatus apud Fagnanum, loc. cit. n. 29; Valent. 2. 2, disp. 1, q. 1, p. 7, a. 6, § 40, §. *Itaque*. et alii absolute docent conclusionem esse de fide, et contrarium docentes, esse haereticos. Verum quia quaestio haec potius ad controversistas, quam canonistas pertinet, hic abstrahimus, et lectorem benevolum ad controversistas remittimus. Tractat tamen eandem quaestionem insigniter Fagnanus, loc. cit.; Castro Palao, loc. cit.

9. *Ad eam requiritur probitas vitae et miracula ante et post mortem.* — Quaeritur IV. Quenam requirantur ad canonizationem, vel beatificationem alicujus? quomodo? et a